

культури постають нові завдання: самостійний пошук фінансових ресурсів для подальшого розвитку й популяризації своєї діяльності, тобто маркетинг та побудова вдалої бізнес-стратегії.

Нині менеджмент стає ключовим інструментом, що допомагає хореографічним колективам продовжувати свою творчу діяльність, навіть успереч війні, більше того, популяризувати українську культуру за кордоном, на міжнародному рівні:

- конкурси;
- фестивалі;
- благодійні збори в підтримку ЗСУ.

Це все допомагає розширити аудиторію, віднайти однодумців та отримати фінансову допомогу. Саме завдяки грамотному менеджменту українська культура, зокрема хореографія, отримує глобальне визнання та підтримку, стаючи частиною світового культурного дискурсу.

Війна надала поштовх українським митцям переосмислити та віднайти свою ідентичність, а менеджмент допомагає їм створювати та популяризувати нові проекти, які зацікавлюють сучасного глядача своїм поєднанням сучасних технологій та етнічних мотивів, роблячи наше мистецтво актуальним та впізнаваним.

Хореографічне мистецтво відіграє важливу роль у формуванні культурної ідентичності, воно сприяє міжкультурному обміну, розвитку креативних індустрій та розширенню кордонів. В умовах війни менеджмент набуває критичного значення, допомагаючи зберегти мистецтво, адаптувати його до реалій сьогодення, залучати фінансування та інтегрувати українську культуру у світовий простір.

Отже, завдяки ефективному управлінню (менеджменту) хореографічне мистецтво стає важливим засобом культурної дипломатії, національного самовираження та психологічної підтримки суспільства.

СЕКЦІЯ: НОВІТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СЦЕНІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ

І. Борис

СПЕЦИФІКА АКТОРСЬКОЇ ГРИ У ВИСТАВІ ЗА НЕРЕАЛІСТИЧНОЮ ДРАМАТУРГІЄЮ

І. Borys

SPECIFICITY OF ACTING IN A PERFORMANCE WITH UNREALISTIC DRAMATURGY

Оскільки театр нереалістичної драматургії вимагає від актора якісного володіння навичками не лише в межах класичних акторських технік (як то реалістично-психологічний театр), а й спонукає до виходу за межі традиційних форм сценічної виразності. Виконавцю ролі за драматургією нереалістичного спрямування необхідно адаптуватися до нестандартного способу мислення, вміти працювати з умовністю простору, символами, а також з нелінійністю сюжету та розкривати змістовність експериментальними засобами вираження.

Саме тому одним із ключових викликів для актора є подолання психологічного бар'єру й вихід за межі звичного багатом театральним митцям психологічного реалізму. Протягом багатьох десятиліть поняття відтворення екзистенційності, сюрреалістичності та парадоксальності відкладались у специфіці дослідження актора та набували характерних ознак. Оскільки драматургія нереалістичного

спрямування не дає акторові чітких відповідей на звичні питання при побудові ролі, а театральний простір здебільшого в нереалістичних постановках позбавлений конкретики, то такі елементи, як світло й звук, набувають значення самостійних виразних елементів. Така специфіка матеріалу вимагає від актора розвинутої уяви, вміння мислити категоріями сценічної умовності та розвинутих навичок творчої адаптації до непередбачуваних сценічних ситуацій, а можливо й пошуку власної інтерпретації. Театральний простір у нереалістичних постановках нерідко позбавлений конкретики: декорації можуть бути символічними або мінімалістичними, як у «бідному театрі» Єжи Гротовського, або ж перетворюватися на масштабні інсталяції, як у виставах Роберта Вілсона. При розгляді складових нереалістичного театру варто зазначити той факт, що своїм корінням цей напрям театру йде у філософію дадаїзму та абстракціоністське мистецтво 1910–20-х років XX сторіччя. Якщо традиційний театр передбачає природність реакцій та мотивацій персонажа, то в нереалістичній драматургії акторові доводиться руйнувати стереотипи, мислити вже в зовсім інших, відмінних від вже відомих і загальноприйнятих категоріях, знаходити нові й несподівані способи вираження емоцій. Драматургія нереалістичного спрямування включає в себе численних талановитих та визначних представників, які своєю творчістю змінили театральну картину. Необхідність передати абсурдність, ірраціональність та фрагментарність світу змушує актора не лише змінювати техніку виконання, а й переосмислювати власне ставлення до ролі. На відміну від психологічного реалізму, де дії персонажа випливають із його логіки та внутрішнього стану, у нереалістичній драматургії актор працює з багатозначними символами та метафорами.

Завдання актора постає як намагання розшифрувати та передати складні ідеї, закладені в тексті, використовуючи неочевидні засоби виразності. Важливо актору тоді розвивати в собі асоціативне мислення, абстрактне бачення, тренувати свою здатність до інтерпретації глибоких концепцій, що виходять за межі буквального розуміння реплік. Виконавцю необхідно не просто адаптуватися до нестандартного способу мислення, але й здійснити справжню метаморфозу, перетворившись у носія умовного простору, багатозначних символів, фрагментарної подачі сюжету та експериментальних засобів вираження, що руйнують звичні канони. Актор повинен глибоко аналізувати текст, розшифровувати символіку, розуміти авторський задум, щоб передати його глядачеві. Нереалістичні вистави часто використовують відеопроєкції, звукові ефекти, інтерактивні технології, що вимагає від актора вміння взаємодіяти з цими елементами.

Структура таких п'єс здебільшого руйнує класичну драматургічну побудову: події можуть відбуватися поза логічною послідовністю, змінювати ракурси сприйняття, перетікати з реальності в ілюзію. Актор має навчитися працювати з фрагментарними текстами, вибудовувати роль у нестандартних хронологічних координатах, створювати цілісний персонаж навіть у розрізненій драматургічній тканині.

Акторам, задіяним у виставах за цим напрямом, важливі технічна майстерність та фізична підготовка. Робота з нереалістичною драматургією вимагає від актора високого рівня технічної підготовки. Важливу роль в акторській діяльності тут відіграє володіння своїм тілом, пластикою, ритмом, голосовою експресією, адже часто саме фізичне вираження стає основним носієм змісту. Актор має бути готовим до експериментів з рухом, голосом, темпоритмом і навіть до трансформації власної

тілесності, адже такі вистави нерідко тяжіють до прийомів фізичного театру або гротеску чи символічного жесту. У нереалістичному театрі часто використовуються елементи імпровізації, що вимагає від актора гнучкості та вміння швидко реагувати на зміни.

Актор повинен розуміти, що у виставі за драматургією нереалістичного спрямування його персонаж — це не завжди конкретна людина, а скоріше узагальнений образ, символ або ідея. Тому актор не повинен шукати постійно психологічну мотивацію для дій свого персонажа. А навпаки, має бути готовим до того, що його персонаж може діяти нелогічно, абсурдно або навіть суперечити сам собі. В нереалістичних виставах акторам доводиться вирішувати, як передати сенс та комунікувати з глядачами, не використовуючи традиційний реалістичний діалог. Актор повинен бути готовим до того, що його роль може змінюватися в процесі репетицій та виступів.

Одною з головних вимог до актора, що починає практикуватися у межах театру нереалістичного спрямування, стає його вміння вчасно знайти той спосіб переходу (або відходу) від реалістичного продовження роботи актора в зовсім іншу форму існування.

На жаль, сучасні спроби опанування напрямів нереалістичного спрямування є еkleктичними через небажання авторів-постановників заглибитись у матеріал та специфіку нереалістичного методу як у дослідження. Потрібен час, щоб якісно відтворити чи у виставі, чи у якомусь шоу або в кінострічці цей напрям школи екзистенції та абсурду. У нереалістичному театрі роль режисера особливо важлива, тому актор повинен тісно співпрацювати з режисером, щоб зрозуміти його задум та втілити його на сцені.

Як висновок можна дати визначення, що нереалістична драматургія — це простір для творчого експерименту, глибокого дослідження пластики, голосу, простору й символу. Баланс між технічною майстерністю та природною виразністю — запорука успішного втілення образу в нереалістичному театрі. Актор повинен активно співпрацювати з режисером, щоб створити цілісний та переконливий образ. Для актора робота з такими текстами є не лише викликом, а й можливістю вийти за межі традиційних акторських методів, відкриваючи нові шляхи сценічного вираження.

С. Шумакова, Є. Осипенко

ТРЕНД ПЕРФОРМАТИВНОСТІ ЯК ІСНУВАННЯ В МІЖДИСЦИПЛІНАРНОМУ ПОЛІ МИСТЕЦТВА ПОСТСУЧАСНОСТІ

S. Shumakova, Y. Osypenko

TREND OF PERFORMATIVENESS AS EXISTENCE IN THE INTERDISCIPLINARY FIELD OF POSTCONTEMPORARY ART

Сьогоднішня актуалізація тренду переформативності, що виявляється в постмодерністській методології сценічних практик — концептуально-естетичному їх переформатуванні; зміні взаємодії з глядацькою аудиторією; розширенні меж між мистецтвом і дійсністю; прагненні не пояснити світ, а радше ставити під питання механізми його сприйняття — ініціює зацікавленість сучасної наукової думки з розгортанням багатогранного проблемного поля.

Сучасний культурно-мистецький простір наявну переформативність фокусу ідентифікує в смислових детермінантах як: